

Hoe zeg je dag als je iemand niet kunt missen

Regine Hilhorst en Wies Sanders

Illustraties Lies Koning

Voor de achterblijvers

Dit is een boekje met gedeelde smart.

Een eerbetoon aan het leven van onze doden.

Een boekje om bij te zuchten, te klagen, te schreeuwen of te knikken.

Over zielig zeer en zinloos hoezo. Over stuk en heel graag heel maar hoe dan.

En dat alles gewoon doorgaat. Dat het toch altijd weer lente wordt.

Misschien biedt het wat troost of maakt het je minder alleen.

Blue Monday

Ik stierf vannacht
dacht ik
van hoe ik erbij lag
van moedeloos moe en zinloos hoezo
van zielig zeer en nooit meer.
4 Onomkeerbaar winter-waar.
Zeer duister en dekbed-diep.

Tot vanmorgen me
zonovergoten wakker stak
en ik niet te stuiten fluitend door de ruiten
al iets van voorjaar zag.

Mijn dekbed lucht nu uit het raam.

Als het maar niet gaat regenen.

Als de lente

Schrijf over de lente, zegt ze.
Dat alles altijd doorgaat.

Hoe het groen gewoon de grond uit spuit.
Hoe de bloesem aan de takken juicht.

Schrijf over vers gemaaid gras
waarin je wel wilt rollen
en bordeauxrode sering
waarvan je gaat zingen.

Ik rijd de rolstoel naar de tuin.
Haar rug is recht, haar blik is fel
haar lijf voortdurend in gevecht.

Kleur, zegt ze.
Kleur over dat zware zwart.

Stop dat lijf van mij maar in zo'n knalroze huispak.
Knip mijn haar maar lekker kek.

Maak me mooi.
Maak me mooi.
Als de lente.

Ik ben de winter.
Ik ben de lente.

De ballonnenboom

Laat in de avond gaat de telefoon. Een jonge vrouw is plotseling in het ziekenhuis overleden. Anouk is nog maar begin dertig en heeft twee jonge kinderen. Een drama. De dood was ineens daar. Ik spreek met haar echtgenoot af dat ik de volgende morgen bij hen thuis kom.

Met toch wat lood in de schoenen bel ik de volgende dag aan. In de woonkamer waar ik word ontvangen heerst verslagenheid en ongelooft. Ik heb weinig tot geen woorden om ook maar enigszins troost te bieden en dat benoem ik dan ook. Beter zwijgen dan holle woorden. De echtgenoot en familie vertellen het hartverscheurende verhaal. Voorzichtig pols ik wat zij nodig hebben om afscheid te nemen. Phileine heeft door dat er iets ernstigs aan de hand is, maar nog niet precies wat. Valentijn van vijf beseft het maar al te goed. We besluiten dat er bij het afscheid van Anouk, veel aandacht zal zijn voor de kinderen. Anouk was dol op kinderen. Alle genodigden worden dan ook gevraagd hun kinderen mee te nemen naar de uitvaart.

Het is een heldere zonnige dag in de winter als we Anouk gaan begraven. De afscheidsbijeenkomst vindt plaats in een intieme kapel. Met alle genodigden zitten we rondom haar kist. Op de treden naar het altaar liggen kussentjes waar de kinderen op liggen en zitten. Anouk wordt in het licht gezet. Iedereen steekt waxinelichtjes aan die we rondom haar foto op de kist zetten. Na de verhalen en de herinneringen van de volwassenen leest een van de vriendinnen voor de kinderen het verhaal van 'Kikker en vogeltje' voor.

Als de bijeenkomst is afgelopen, rijd ik met Anouk en haar familie langs haar huis. De andere gasten vertrekken al naar de begraafplaats, waar het kantoor van de beheerder vol hangt met gekleurde ballonnen. Hij deelt ze uit, en wanneer we met Anouk aankomen op de begraafplaats, rijden we door een haag van familie, vrienden, bekenden én hun kinderen. Allemaal met een felgekleurde ballon. Na troostende woorden bij het graf laat iedereen de ballon los als groet naar de hemel waar Anouk nu is.

Ver komen de ballonnen niet. We hebben even niet in gaten dat het graf pal onder een dikke eik ligt. Eén voor één schieten de ballonnen vast tussen de takken. Zo krijgt Anouk op deze koude, zonnige dag een graf onder een ballonnenboom.

Het plafond

Dat ik dacht dat ze doodging.
Geen adem voor grappen, geen eetlust maar verdwijnpijn
en dat die gele ambulance met die lieve kale broeders
haar laatste ritje wel zou zijn
en de hondjes die zo blaften en toch zelf de trap af
met die slang in haar neus.

8

Nee hoor!
Ze eet weer en heeft praat.
Haar krijg je niet zomaar klein.
Ze zal en ze moet zolang ze dat kan.
Met pillen en zuurstofslang
saust ze het liefst zaterdag zelf het plafond
voor haar allerliefsten
zodat het maar gedaan is.
Gedaan is.

Het plafond en nog een plafond en nog een en -
Laag over laag.
Met verf op de ellenbogen.
Gewoon door.

Tot het plafond
het plafond
is bereikt.

Onaf

Het gebeurt niet vaak dat ik midden in de nacht gebeld word, maar als dat gebeurt, weet ik dat ik nodig ben. Zo ook die nacht. Midden in de nacht, net wanneer de slaap het diepst is, gaat de telefoon. Ik verbaas me er eigenlijk altijd weer over, hoe snel ik dan wakker en helder ben. Peter vertelt me dat zijn vader is overleden. De familie weet niet goed wat ze moeten doen. “Willen jullie graag dat ik nu kom?” vraag ik. Aarzelend klinkt het ja. “We zijn nu allemaal hier en we kunnen toch niet slapen.”

9

Ik spring mijn bed uit, neem een snelle douche en rijd naar een dorp buiten Almelo. Heel langzaam zie ik het licht worden. De zon komt op. Het belooft een warme dag te worden. Ik geniet van de stilte en de rit door het mooie Twentse landschap.

Ik ontmoet de familie die rondom het bed van hun geliefde man en vader zit. Jannes is vijftenzestig jaar geworden en nog maar een paar maanden met pensioen. Hoe zuur is het dat, net nu je tijd voor elkaar krijgt, het leven je zo te pakken neemt met ongeneeslijke kanker.

Een kopje koffie en kennismaking. Langzaam peilen hoe het afscheid van hun vader en echtgenoot eruit gaat zien. Wat heeft deze familie nodig om goed afscheid te nemen?

Een ding staat vast. De kerk was belangrijk voor Jannes, dus sowieso een kerkelijke uitvaart met aansluitend een begrafenis. De kinderen hebben ook behoefte aan persoonlijke rituelen.

Ze vertellen over het leven van Jannes. Een hardwerkende, creatieve man, die graag met hout werkte en niet onverdienstelijk schilderde.

Al pratende krijgt het afscheid vorm.

We besluiten Jannes op te baren in zijn atelier, in het tuinhuis. Met al zijn schilderspullen, schilderijen en gereedschap om zich heen. De plek waar hij rust en ontspanning vond.

Die middag denken we na over de rouwkaart. We struinen door het atelier en bekijken alle schilderijen die Jannes gemaakt heeft. Een van de schilderwerken zal als prent op de rouwkaart en gedachteniskaartjes komen te staan. Maar welke? Mijn oog valt op een werk dat op de ezel staat. Jannes was er nog mee bezig en volgens zijn zeggen, was het nog niet af. Terwijl we daarover praten dringt de symboliek bij Hermans vrouw en kinderen door.

Deze wordt het. Onaf. Zoals ook het leven van Jannes.

Niet te geloven

De dood is niet te geloven

Anderen sterven

Ik niet

Ik begin er niet aan

Ik ben een god in 't diepst van mijn gedachten

dacht ik

Het lijf dacht van niet

Lijven doen maar

muiten van binnenuit

breken elk bestand

schieten met scherp

Onhoudbaar

Verzet wordt ondergronds voortgezet

Eeuwig zonde.

Over

Niks is over
tot het voorbij is

Niks is voorbij
Het verdwijnt alleen
uit het zicht

Als de zon in de zee
als de bril in het haar
als de bol in de grond
als je dochters op kamers
als het lijf om de ziel

Niks is alles
Alles
tussen is en was

Tussen is en zal
huilt verlangen

Als gekuste lippen
tuitend naar
opnieuw

Inhoudopgave

Gedichten Regine Hilhorst

Blue Monday	4
Als de lente	5
Het plafond	8
Niet te geloven	10
Over	11
Fiets	14
Draagbaar verdriet	16
Langste dag	18
Scheppen	20
Gebroken Weerzien	22
Met	24
Laat mij maar hier	28
De gelovige	29
Overkant	30
Bijgeloof	32
Kleine koning	36
In Alles	38
Moeders blijven meisjes	40
Oud en nieuw	44
Waak over ons	46
De dag	48
Gelukkig kunnen we schrijven	49
T-man	50
In ons	52
Toen de bommen vielen	54
Houvast	56
Niet	57
Fado mama	58
Droeve duif	62
Zijn	64
Heel	66
Vogelvrij	67
Brief	69

Columns Wies Sanders

De ballonnenboom	7
Onaf	9
De 'zure matjes' van oma	13
Terug maar nooit meer thuis	17
Kleine Max	21
De dood verenigt	23
Herman en Loetje	25
Afscheid in harmonie	27
Het laatste uitje	31
Twee kleine broertjes	35
Verlaat verdriet	39
Nooit meer koud	43
Eigen keuze	47
Dichtbij	53
Old Soldiers	55
Zo is het goed	61
Live Muziek	65

COLUMNS VAN UITVAARTBEGELEIDSTER WIES SANDERS

(WIESSANDERSUITVAART.NL)

GEDICHTEN VAN THEATERMAKER EN SCHRIJVER REGINE HILHORST

(REGINEHILHORST.NL)

ILLUSTRATIES VAN ILLUSTRATOR EN FORENSISCH VERPLEEGKUNDIGE LIES KONING

(LIESKONING.NL)

MET DANK AAN:

HANS KONING, JAAP DE HAAN, LOT VAN DER HEYDEN, MARIE JOSÉ HILHORST,

EMMA VISSIA, GOAITSEN VAN DER VLIET, JET KRUGER, WILMA VISSER EN TANTE TRUUS.

COLOFON:

1E DRUK, NOVEMBER 2019

2E DRUK, FEBRUARI 2020

GRAFISCH ONTWERP: JET KRUGER

TEKSTCORRECTIE: GOAITSEN VAN DER VLIET

DISTRIBUTIE: HOEZEGJEDAG.NL, PALMSLAG.NL EN VIA HET CB

© 2020 UITGEVERIJ PALMSLAG | WIES SANDERS | REGINE HILHORST | LIES KONING

ISBN 978 94 930 5954 2

NUR 749

WWW.PALMSLAG.NL

INFO@PALMSLAG.NL

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN. NIETS UIT DIT BOEK MAG WORDEN VERVEELVONDIGD EN/OF OPENBAAR GEMAAKT DOOR MIDDEL VAN DRUK, INTERNET, FOTOKOPIE, MICRO LM OF OP WELKE ANDERE (DIGITALE) WIJZE DAN OOK, ZONDER VOORAFGAANDE SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE UITGEVER.

NO PART OF THIS BOOK MAY BE REPRODUCED IN ANY FORM BY PRINT, INTERNET, PHOTOPRINT, MICRO LM OR ANY OTHER (DIGITAL) MEANS WITHOUT WRITTEN PERMISSION FROM THE PUBLISHER.